

13. Kateri je srečnejši?

Bogatin je bil oblečen v dragoceno obleko, ki je bila vsa olepšana z dragimi kameni in biseri. Zelo je bil ponosen na to lepoticje in nalašč se je tako postavljaj, da se je bolj svetilo in lesketalo v solčnih žarkih. Zdelo se mu je, da ga morajo vsi občudovati radi njegovega bogastva in ga blagrovati radi njegove z dragimi kameni obsejane obleke.

Pa ga sreča ubožec. Globoko se prikloni bogatinu. Ves vesel v svoji ničemurni domišljavosti vpraša le-ta ubožca: »Kaj pa hočete, dragi mož!«

»Zahvalim vas,« odvrne ubožec, »zahvalim vas prav lepo za drage kamene! Tisočkrat vas zahvalim za prekrasne drage kamene, za čudovito lepe drage kamene! Tudi za prekrasne bisere vas zahvalim!«

»Kaj govorite, dragi mož, saj vam nisem nikoli podaril dragih kamenov ali biserov!«

»To je res,« odgovori ubožec, »toda dali ste mi priložnost, da ogledujem drage kamene in bisere, ki jih nosite na svoji obleki, in tudi vi nimate nič več od tega. Imate le še trud, da jih nosite in z veliko skrbjo in bojaznijo varujete pred tatovi. V tej reči sem vendar le jaz na boljšem in srečnejši. Mirno in brez skrbi ležem zvečer k počitku, in spanja mi ne moti strah pred tatovi. Nisem li torej srečnejši, nego vi?«

Gregec — Grbec.

(Spisal Jos. Vandot.)

Ni ga lepšega pod milim nebom, kakor je zagorska senožet v rožni pomladi, Kamor se ozró oči, oj povsod sama krasota in lepota! Rože, bele in rdeče, modre in rumene, cvetó tam in se smehljajo v prijetnem solncu. Tuintam stoji grm, in z vsake njegove vejice visi sto in sto prijetno dišečih cvetov. Šumé debeli, črni čmrlji, in drobne čebele brenčé lepo po-

mladno pesem. V vas hodijo k rožnim planinskim cvetovom, da pokramljajo malo o krasoti božjega sveta. Pošumeva vetrc nalahko in božajoče, in skozi senožet žubori potoček in poje, tiho poje, kakor bi se bal, da morda premoti ta tihi čar, ki se širi nad senožetjo. Šele, ko se združi tam doli na produ s šumečo Pišenco, zažubori glasneje in pravi sestrici o krasoti, ki jo je videl gori na senožeti. Da, krasna, tako krasna je širna zažorska senožet, ko pride k nji rožna pomlad!

Tako je mislil tudi deček, ki je stopil tisti dan tam doli iz grmovja na cvetočo senožet. Radosti so se mu svetile oči, ko je preskočil potoček in je zavil po ozki, komaj vidni stezici preko senožeti. Ustavil se je tam sredi in je strmeč gledal okrog sebe. Oj, kaka lepota! Kamor se ozró oči, povsod samo cvetje. Povsod pesem, ki jo pojó drobne ptice, samevajoče na skritih vejah; ki jo pojó in črlikajo črni murni pred svojimi domki; ki jo pojó debeli čmrlji in jo šumé drobne čebelice. Oj, kaka krasota!

Dečku tam sredi senožeti so se smejale oči radosti in veselja. Dvignil je svoj klobuček in je zamahnil z njim. »Juhuhu!« je zavriskal veselo. In odmevalo je od vseh strani — od temnozelenih gozdov, ki so stali tam kraj senožeti, od belih, tihih snežnikov, ki so kipeli ravno nad senožetjo in so bili do vrha pokriti z belim, blestečim snegom.

»Juhuhu!« je zavriskal deček še enkrat in je zamahnil s klobučkom. Potem pa se je obrnil in je spel naprej. Radostno mu je bilo pri srcu. Zato pa je tudi začel prepevati s prijetnim, zvonkím glasom:

»Lepa je planinica,
kadar k nji prispe pomlad ...«

Pomagale so mu ptice in tudi žuboreči potoček mu je pomagal. Naenkrat je bila vsa senožet polna petja, polna čistega, neizrekljivega veselja.

Deček pa je stopal pevaje naprej. Med travo je šel proti senčnatemu robu, kjer so cvetele najlepše šmarnice. Prijazne, modre oči je imel deček. Toda njegova postava je bila pokažena. Kajti na hrbtu je

nosil deček veliko — grbo. Majhen je bil, tako majhen, da je le še komaj gledal iz goste trave. Če bi ga opazoval kdo doli iz lesa, pa bi si nemara mislil: »Glejte ga — škrat hodi po senožeti in prepeva tako milo, da se taja človeku srce«.

A ni bil to škrat — to je bil samo Marnov Gregec. Vesel je bil tisti dan in je prepeval. Šel je tja na senčnati rob senožeti, da si tam natrga šmarnic. Domov jih ponese, da okraši z mamico oltarček, na katerem se smehlja Mati božja, kraljica zlatega maja. Iskreno molitvico pomoli tam, in Mati božja ga bo uslišala. In potem bo Gregec, grbavi Gregec, vesel, pa če ga tudi zaničujejo paglavci in ga dražijo zaradi njegove grbe. Kaj za to! Mati božja čuje vse in čuje tudi njeга, dasi je tako nesrečen, da nosi grbo na hrbtu.

In grbavi Gregec je prepeval vesele pesmi in je trgal bele, dehteče šmarnice. Velik šopek jih je že nabral, ko je umolknil kar naenkrat in je poslušal. Zdelo se mu je, da čuje polglasno govorjenje in smejanje tam gori v gošči.

»Kdo je pač tam gori?« je pomislil. Navdala ga je radovednost, in sam pri sebi je sklenil, da gre pogledat tja gor. Urno je pričel plezati po strmем robu in je kmalu prisopihal do gošče. Ustavil se je tam, da bi se malo oddahnil. Pokukal je skozi grmovje. Takoj je zapazil na zeleni trati tri dečke. Sedeli so tam in se pogovarjali. Čurnov Jakec je bil tam, Groznikov Matijec in Slamnikov Janez. Smejali so se in so bili dobre volje.

Gregec je slišal vsako besedo. Premišljeval je, ali naj stopi na trato in se pridruži tovarišem. Toda ravno je pričel govoriti Čurnov Jakec, in Gregec je ostal za grmom in je poslušal.

»Dobro si jo povedal, Janez,« je izpregovoril takrat Jakec. »Dobro si govoril o sraki in miški. Toda poslušajta! Tudi jaz vem lepo zgodbo. Kar poslušajta me! — Živel je nekoč škrat — tam na planini pod Prisanikom je živel. Hudoben in grd je bil tisti škrat. Ponednevi se je skrival v votlini, ker se je bal, da ga solnce ne zažge. Ponoči pa je stopil na sredo planine. Raz-

grnil je veliko, belo rjuho in je nasul polno rumenih zlatov na njo. Potem pa je pričel mešati zlato, da je zvenelo daleč naokrog: cin-cin-cin... Imel pa je škratec sina, ki ga je vzel vsako noč s sabo. Všeč je bilo škratu to rumeno zlato in to lepo žvenketanje, da je neprestano prevračal kozolce in vriskal: Juh-juh! — Pač ga je svaril stari škratec, naj bo tiho. A škratec se ni zmenil za očetova svarila. Še huje je prevračal kozolce in je vriskal, da je odmevalo od vseh skal: Juh-juh! — Zgodilo se je pa, da je pasel takrat Marn iz vasi živino na planini. Pred kočjo je sedel tisto noč. Pa je slišal tisto jasno žvenketanje in tudi ono čudno vriskanje je slišal. »Da bi te koklja!« je dejal Marn sam pri sebi. Vzel je svojo ovčarsko palico, pa se je napotil preko planine. In glej — zagledal je starega in mladega škratec in tudi rjuho rumenega zlata je zagledal. »Ojoj — raca-potacal« se je začudil Marn. Pokrižal se je trikrat. Potem pa je skočil kakor blisk k rjuhi. Za dva vogala jo je zagrabil in jo je naglo zgrnil. Oprtil jo je na ramo, pa je zbežal v kočjo. Stari škratec je zavrisnil. Zbal se je in je zbežal v svojo votlino. A malega škratec ni bilo nikjer. Ko je zgrabil Marn za rjuho, je ravno prevrnil mladi škratec velik kozolec, pa se je zvrnil naravnost v rjuho. In tako ga je ulovil Marn nevedé in ga je vlekel s sabo v kočjo. — Tiste dni je obogatel Marn s škratovim zlatom. Hišo si je sezidal in je kupil veliko polja. Malega škratec je obdržal pri sebi. In mali škratec je pozabil kmalu na planino in na kozolce, ki jih je prevračal tam gori. Nadeli so mu ime Gregec. In pod tem imenom živi zdaj škratec med nami. Samo njegova grba še pove, kaj je pravzaprav Gregec. Hahaha!«

Zasmejal se je Jakec naglas in je udaril z obema rokama na kolena. Toda hipoma je umolknil in je gledal s široko odprtimi očmi v grmovje. Zazdela se mu je, da je stopil resnično škratec iz grmovja. Kajti veje so se razdelile in kakor bi padel z neba, tako nepričakovano je stal pred njim grbavi Gregec. Iz oči so mu tekle solze, in njegov obraz je bil bled kakor stena. Vse natanko je slišal, kako se je norčeval

Jakec iz njega. Vsaka njegova besedica ga je zbodla v srce, in Gregcu je bilo tako hudo, da se je razjokal. Ko je Jakec nehal, je stopil naravnost izza grmovja in se je bližal trati.

Uvidel je Jakec, da je bil njegov strah prazen. Zato se je zasmel vnovič in je tlesknil z rokami. »Ha-ha-ha!« se je zasmel Jakec. »Glejte, o škratu sem pravil, pa že stoji pred nami. Ha-ha-ha!«

»Lažeš! Ti, Jakec . . . ti lažeš!« je govoril grbavi Gregec in je jokal. »Jakec, ti lažeš . . . Čemu se lažeš in me zasmehuješ? Kaj sem ti storil žalega?«

A Jakec se je smejal vedno glasneje. Prijel je ubogega Gregca okrog pasa, pa ga je dvignil. »Glejte ga škrata!« je govoril in se je smejal. »Glejte ga škrata, ki je na planini prevračal kozolce, medtem ko je njegov oče mešal suho zlato. Glejte ga škrata! Ali ga vidite?«

In zavrtel se je Jakec z Gregcem, da je padel Gregcu klobuček z glave in da so mu padle iz rok bele, lepe šmarnice. Videl je to Jakec, pa se je smejal in krohotal še glasneje. Zaman je otepal Gregec okrog sebe. Ni se mogel rešiti iz trdih Jakčevih pesti. Videl je pasti na tla svoj klobuček; videl je, kako so se razpršile lepe šmarnice po tleh — in v duši ga je zapeklo in zbolelo tako, da je zajokal na glas. Oj, kdo bo okrasil danes lepi oltarček Matere božje, ko so se razpršile šmarnice po tleh? Oj, kdo?

In zajokal je ubogi Gregec, pa je zaprosil: »Pusti me, hudobni Jakec, oj, pusti me! Kaj sem ti naredil žalega?«

A Jakec se ni omečil. Še vedno je vrtel Gregca, pa se je smejal in kričal: »Ali ga vidite škratca, ki je prevračal na planini kozolce? Ali ga vidite?« — »Pusti ga, Jakec,« je dejal naposled tudi Slamnikov Janez, ko se je nehal smejati. (Konec prih.)

Veverica in škorčki.